

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 6. 02. 2016 r.

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk

II.517.5016.2014

Pan

Plk Jacek Kitliński

Dyrektor Generalny Służby Więziennej

Warszawa

szanowny Panie Dyrektorze

W wystąpieniu z dnia 19 kwietnia 2013 r. skierowanym do Dyrektora Służby Więziennej oraz z dnia 3 lipca 2013 r. wystosowanym do Ministra Sprawiedliwości, Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawił swoje uwagi dotyczące monitorowania zachowania osób pozbawionych wolności, nienależących do kategorii osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu.

Wiele z przedstawionych spostrzeżeń spotkało się z przychylnym przyjęciem ze strony Dyrektora i Ministerstwa Sprawiedliwości. Dotyczyły one m.in. konieczności wydawania przez dyrektora jednostki penitencjarnej pisemnej decyzji o monitorowaniu zachowania osadzonego, informowania go o takiej decyzji oraz pouczenia o terminie i sposobie jej zaskarżenia. Tożsamy stanowisko zaprezentowano w sprawie roli monitoringu, który przyczynia się do sprawniejszego nadzorowania osób pozbawionych wolności oraz pozwala rozwiązać wiele problemów dotyczących bezpieczeństwa. Powinien być on jednak stosowany w sposób odpowiedzialny i racjonalny, gdyż stała, trwająca przez całą dobę kontrola więźnia wiąże się z ograniczeniem prawa do poszanowania życia prywatnego.

Wpływające do Biura Rzecznika liczne wnioski w tej materii wskazują, że nadal nierozwiązanym problemem rodzącym wiele nieporozumień jest obecność w celach mieszkalnych kamer, które nie służą w danym czasie do monitorowania zachowania osadzonego. Rzecznik podnosił tę kwestię w w/w wystąpieniach będąc zdania, że istnieje potrzeba stosowania przesłon obiektywu kamer w sytuacjach, gdy nie ma wskazań do

monitorowania zachowania osoby pozbawionej wolności. **Ministerstwo Sprawiedliwości w piśmie z dnia 26 lipca 2013 r. DWOiP-I-072-17/13/UW** zapewniało, że w takich przypadkach obraz i dźwięk urządzeń rejestrujących są wyłączane.

Na podstawie wyników postępowań prowadzonych w Biurze Rzecznika, **uprawnionym wydaje się być stwierdzenie, że wskazane przez Ministerstwo Sprawiedliwości rozwiązanie nie jest wystarczające.** Nie zapewnia ono bowiem przejrzystego procesu stosowania monitoringu. Osadzeni nie mają pewności, czy ich zachowanie nie jest monitorowane. Wnioskodawcy podnoszą, że czują się wprowadzani w błąd poprzez otrzymywanie sprzecznych informacji na temat aktywności kamer w celi. Wątpliwości osadzonych pojawiają się zwłaszcza w sytuacjach, gdy z przekazywanych im informacji wynika, że kamery nie rejestrują obrazu i dźwięku, a po pewnym czasie zostaje wydana decyzja o monitorowaniu ich zachowania. Należy zauważyć, iż osadzonym towarzyszy świadomość, iż decyzja o wyłączeniu w celi kamer nie zapobiega możliwości prowadzenia obserwacji ich zachowania za pomocą urządzeń rejestrujących w sposób nieuprawniony (bez decyzji dyrektora jednostki) z uwagi na swobodny dostęp funkcjonariuszy do systemu monitoringu. Brak gwarancji właściwego postępowania Służby Więziennej w tym zakresie powoduje, że nie są zapewnione standardy wyznaczone przez Europejskie Reguły Więzienne, które nakładają do normalizacji warunków więziennych i upodmiotowienia więźniów oraz, że może dochodzić do naruszeń ich praw i wolności.

Problem ten szczególnie jest widoczny w jednostkach, w których część cel przeznaczonych dla osób stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu jest przekształcona w cele mieszkalne–ogólne oraz w jednostkach, w których funkcjonowały oddziały dla osadzonych tzw. niebezpiecznych, a obecnie działalność tych oddziałów jest zawieszona i cele są zasiedlane przez osadzonych niezakwalifikowanych do wyżej wskazanej kategorii. Dodam, że przedstawiciele Rzecznika, podczas wizytacji jednostek penitencjarnych, spotkali się ze stwierdzeniem, że system monitoringu funkcjonujący w oddziale dla osadzonych tzw. niebezpiecznych uniemożliwia wyłączenie kamer w pojedynczych celach.

Stwierdzenie ówczesnego Dyrektora Służby Więziennej w piśmie z dnia 17 maja 2013 r. (BDG-070-42/13/432), że *„najlepszym rozwiązaniem w przyszłości byłoby nieumieszczanie w celach z zainstalowanym monitoringiem osadzonych, wobec których nie podjęto decyzji na mocy art. 116 § 5a k.k.w – nawet w przypadku odłączenia monitoringu od systemu”*, pozwala sądzić, że przedstawione zagadnienie zasługuje na rozstrzygnięcie. Zważywszy jednak, że

wskazane rozwiązanie, najbardziej optymalne, nie może zostać przyjęte z uwagi na obecne ograniczenia wynikające z dużego zaludnienia jednostek penitencjarnych, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r. poz. 1648), **ponownie zwracam się z prośbą o rozważenie możliwości wprowadzenia procedur zobowiązujących do stosowania w celach mieszkalnych przesłon kamer, które zostały wyłączone z powodu braku przesłanek do monitorowania zachowania osadzonego.** Dodam, że przysyłanie kamer jest praktykowane w niektórych jednostkach, np. w celach mieszkalnych, salach do realizacji widzeń bez osoby dozoruującej, w których odbywają się także widzenia pod nadzorem funkcjonariusza przy oddzielnym stoliku.

Uprzejmie proszę Pana Dyrektora o zajęcie stanowiska w powyższej materii i poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o jego treści.

Z poważaniem

